

عنوان مقاله:

بررسی امکان ابطال یا تعدیل شروط ناعادلانه قراردادی از منظر قوانین موضوعه و قواعد فقهی

محل انتشار:

هشتمین کنفرانس ملی پژوهش های نوین در حوزه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی ایران (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 8

نویسندگان:

محسن قلی زاده مسگرها - دانشجوی دکترا حقوق خصوصی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساوه

حسین حبیبی تبار - دانشیار گروه فقه و حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه

خلاصه مقاله:

شروط ناعادلانه قراردادی، حقیقتی است که با نشانه گرفتن اصل آزادی قراردادی و احترام به حاکمیت اراده اشخاص، این اصل را به چالش می کشد و از سوی دیگر ضرورت برقراری موازنه در موقعیت طرفین را متذکر شده و حرکت در مسیر قطعی حقوق که همانا عدالت و انصاف است را یادآور می شود. پس برای پای بندی به آزادی اراده، باید تقابل آن با شروط ناعادلانه به نحوی مرتفع گردد. دغدغه حل این مساله و غلبه بر ناعادلانه بودن شروط قراردادی مختص حقوق غرب نبوده، این اندیشه در حقوق ایران نیز در حال نمود است. لیکن کنندی این حرکت و عدم وجود موضع صریح تقنینی، ما را ناگدیر از شناسایی مبانی و راهکارهای سنتی در تجهیز قضات به سلاح مقابله با ناعادلانه بودن، می نماید که به استناد نوشته های محققین، مفید دو ثمره خواهد بود اولاً؛ یافتن اصول وقواعدی که مقابله با شروط ناعادلانه بتواند براساس آن پایه گذاری شود، نشان خواهد داد که وضع قانون در این خصوص صرفاً تقلید از حقوق بیگانه نبوده بلکه با اصول و مبانی حقوق ایران و عقاید پذیرفته شده نزد فقها نیز قابل توجیه است و حتی چنین اصول وقواعد کلی ایجاب می نماید که کنترل تقنینی شروط ناعادلانه در ایران انجام گیرد. ثانیاً؛ چنین راهکاری می تواند قضات را متقاعد سازد دست کم مادامی که کنترل تقنینی صورت نگرفته است، با مستند نمودن آراء خود به اصول و قواعد بیان کننده مبانی کنترل شروط ناعادلانه، خلا ناشی از فقدان مداخله قانون گذار را تا حدی جبران نمایند. در حقوق ایران با وجود توانایی نسبی در قواعد عمومیه قرارداد، مبانی حقوقی و فقهی قابل توجهی به منظور مقابله با ناعادلانه بودن شروط قراردادی وجود دارد که عبارتند از؛ سوءاستفاده از اضطرار، نظم عمومی (اقتصادی)، قاعده لاضرر، عدالت معاوضی (قاعده موازنه)، سوءاستفاده از حق، اصل حسن نیت، اصل انصاف، تفسیر شروط به زیان تهیه کننده قرارداد استناد دارد و قاعده نفی عسر و حرج که هر یک به نوعی خود می توانند بخشی از دشواری مقابله با ناعادلانه بودن شروط را که ناشی از نقص مداخله تقنینی است، مرتفع نماید.

کلمات کلیدی:

شروط ناعادلانه، نظم عمومی، سوء استفاده از حق، اصل حسن نیت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1748017>

